

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 158/03-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti P. G., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. B., so sídlom K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 85/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 85/99 p o r u š e n é b o l o .

2. P. G. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie vo výške 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. P. G. p r i z n á v a náhradu trov konania vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. R. B., K., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2003 doručená sťažnosť P. G., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. B., so sídlom K., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Er 85/99.

Sťažnosť smeruje proti postupu okresného súdu pri rozhodovaní o námietkach povinného proti začatiu exekučného konania. Exekučnému konaniu predchádzal rozsudok okresného súdu zo 6. augusta 1998 č. k. 29 C 5/98-18, ktorým súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi (sťažovateľovi) sumu vo výške 122 500 Sk s príslušenstvom. Sťažovateľ podal návrh na začatie exekúcie u súdneho exekútora JUDr. A. D., so sídlom K.. Exekútor vydal 3. februára 1999 upovedomenie o začatí exekúcie. Žalovaný (povinný) vzniesol námietky proti začatiu tejto exekúcie. Za účelom rozhodnutia o týchto námietkach okresný súd požiadal exekútora o zapožičanie kompletného spisu. Spis bol okresnému súdu doručený 2. decembra 1999.

Od toho času okresný súd nekonal a do času predloženia sťažnosti ústavnému súdu nerozhodol o námietkach povinného. Z tohto dôvodu nebolo možné pokračovať v začatom exekučnom konaní v prospech sťažovateľa. Vzhľadom na nečinnosť okresného súdu podal sťažovateľ 27. marca 2003 sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 17 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon

o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“). V stanovisku predsedu okresného súdu k sťažnosti z 30. apríla 2003 sa konštatuje, že sťažnosť je dôvodná.

Na základe uvedeného skutkového stavu sťažovateľ v sťažnosti konštatuje, že nečinnosťou okresného súdu je porušované jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a žiada, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti prijal nasledovné rozhodnutie:

„1. Základné právo sťažovateľa, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. Er 85/99, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. Er 85/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk.

4. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 8 796, - Sk (slovom osemtisíc sedemsto deväťdesiat šesť slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet advokáta JUDr. R. B., so sídlom K. , účet vedený v Unibanke a. s.“.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením z 3. septembra 2003 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k tomu, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu predložil ústavnému súdu vyjadrenie k sťažnosti, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Zo spisu Okresného súdu Košice II sp. zn. Er 85/99 vyplýva, že dňa 18. 1. 1999 požiadal súdny exekútor JUDr. A. D. Okresný súd Košice II o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v exekučnom konaní oprávneného P. G. proti povinnému J. Š., pre pohľadávku v sume 122.500,-Sk s príslušenstvom. Okresný súd Košice II vydal poverenie na vykonanie exekúcie dňa 22. 1. 1999.

Dňa 12. 3. 1999 predložil súdny exekútor JUDr. A. D. Okresnému súdu Košice II námietky povinného s návrhom na ich zamietnutie.

Dňa 17. 3. 1999 súd vrátil exekútorovi spis ako predčasne predložený, pretože exekútor nepredložil súdu vyčíslenie trov exekúcie a zároveň povinný oznámil, že podá námietky aj proti samotnej exekúcii, pričom lehota na ich vznesenie ešte neuplynula.

Dňa 24. 3. 1999 predložil súdny exekútor JUDr. A. D. Okresnému súdu Košice II námietky povinného proti exekúcii. Dňa 25. 11. 1999 súd požiadal súdneho exekútora o zapožičanie kompletného spisu sp. zn. Ex 4/1999, ktorý bol súdu zaslaný dňa 2. 12. 1999. Dňa 24. 4. 2001 sudca vyžiadal z archívu na pripojenie spis tunajšieho súdu sp. zn. 29 C 5/1998.

Uznesením zo dňa 16. 9. 2003 č. k. Er 85/99-22 súd zamietol námietky povinného proti exekúcii aj proti trovám konania.

Dňa 27. 3. 2003 podal sťažovateľ predsedovi Okresného súdu Košice II sťažnosť na prietahy v konaní vo veci Er 85/99, pretože súd v čase podania sťažnosti nerozhodol o námietkach povinného.

Predseda okresného súdu v odpovedi zo dňa 30. 4. 2003 značka Spr. 2362/03 oznámil sťažovateľovi, že jeho sťažnosť na prietahy v konaní je dôvodná, pretože súd nerozhodol o námietkach povinného, čím vznikli vo veci prietahy, ktoré sú zavinené čiastočne objektívnymi okolnosťami a to vysokým počtom nevybavených vecí vo všetkých súdnych agendách vrátane agendy exekučného konania.

Sťažovateľ tvrdí, že nečinnosťou Okresného súdu Košice II sú porušované základné práva sťažovateľa a to právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Ako vyplýva z uvedenej chronológie úkonov súdu, ako aj odpovede predsedu súdu na sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní podľa § 17 a nasl. zákona č. 80/1992 Zb. v znení

neskorších predpisov došlo k priet'ahom, spočívajúcim v nerozhodnutí o námietkach povinného v exekučnom konaní, toto porušovanie práv však už bolo odstránené tým, že uznesením súdu zo dňa 16. 9. 2003 došlo k rozhodnutiu o námietkach povinného. Po tomto rozhodnutí v súlade s ustanoveniami Exekučného poriadku pokračuje v exekúcii poverený súdny exekútor.

Na základe uvedených skutočností navrhujem, aby Ústavný súd SR s'ťažnosti s'ťažovateľa nevyhovel.“.

Zo súdneho spisu sp. zn. Er 85/99 zistil ústavný súd tie isté skutočnosti, ktoré sú uvedené v stanovisku predsedu okresného súdu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

S'ťažovateľ sa svojou s'ťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pri s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd zohľadňuje svoju stabilnú judikatúru, v súlade s ktorou „*odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov*“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza „*až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu*“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

S použitím uvedených kritérií ústavný súd preskúmal priebeh konania pred okresným súdom a dospel k týmto záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd po posúdení predmetu konania a súvisiacich okolností dospel k záveru, že namietané konanie sp. zn. Er 85/99 nemožno považovať ani z právnej, ani z faktickej stránky za zložitú. Išlo o rozhodovanie o námietkach povinného vznesených proti exekúcii a proti trovám exekúcie, t. j. o rozhodovanie procesnej povahy. Vo veci bolo o námietkach rozhodnuté 16. septembra 2003 tak, že námietky povinného okresný súd v oboch otázkach zamietol.

2. Pokiaľ ide o správanie účastníka konania, ústavný súd po zhodnotení doterajšieho priebehu konania uzavrel, že sťažovateľ ako účastník konania neprispel k doterajšej dĺžke konania. Jeho úloha sa vyčerpala návrhom na vykonanie exekúcie. Naopak, sťažovateľ sa podaním sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov usiloval o to, aby bolo konanie čo najskôr ukončené.

3. V rámci tretieho kritéria ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v namietanom konaní sp. zn. Er 85/99. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd neurobil vo veci žiadny úkon od 2. decembra 1999 do 24. apríla 2001, keď si sudca vyžiadal z archívu na pripojenie spis vedený pod sp. zn. 29 C 5/1998. Po tomto úkone bol okresný súd opätovne nečinný až do 16. septembra 2003, keď uznesením č. k. Er 85/99-22 zamietol námietky povinného proti exekúcii aj proti trovám konania.

Ústavný súd nezistil žiadne objektívne dôvody, ktoré by bránili okresnému súdu konať, a preto uzavrel, že vo vyššie uvedenom období došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súvislosti s návrhom predsedu okresného súdu, aby ústavný súd s'ťažnosti nevyhovel, keďže porušovanie základného práva s'ťažovateľa už bolo uznesením okresného súdu zo 16. septembra 2003 odstránené, ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej je pre posúdenie opodstatnenosti s'ťažnosti rozhodujúce to, či v čase, keď bola s'ťažnosť ústavnému súdu doručená, ešte dochádza k namietanému porušovaniu označeného základného práva (mutatis mutandis I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 55/02). Keďže v čase, keď bola s'ťažnosť ústavnému súdu doručená, porušovanie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ešte trvalo, vyhodnotil ústavný súd námietku predsedu okresného súdu ako neopodstatnenú.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže v čase, keď ústavný súd o tejto s'ťažnosti rozhodoval, okresný súd už vo veci rozhodol, nebolo aktuálne rozhodnúť o návrhu s'ťažovateľa, aby prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Er 85/99 konať bez zbytočných priet'ahov.

S'ťažovateľ navrhol, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, považoval za potrebné vzhľadom na okolnosti prípadu, rozhodnúť aj o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, ktorým je podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Vzhľadom na to, že v konaní vedenom pod sp. zn. Er 85/99 došlo k zbytočným prieťahom, a berúc do úvahy celkovú dobu, počas ktorej okresný súd bez ospravedlniteľných dôvodov nekonal, ako aj ďalšie okolnosti prípadu, ústavný súd považoval sumu 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania, ktoré sťažovateľovi vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. R. B. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk, t. j. 4270 Sk za jeden úkon a 130 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2003)

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2003